

פסיכולוגיה התפתחותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים:

פרק ראשון	24 נקודות
פרק שני	64 נקודות
פרק שלישי	12 נקודות
סה"כ	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: ענה על מספר השאלות הנדרש בשאלון. המעריך יקרא ויעריך את מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן במחברתך, ולא יתייחס לתשובות נוספות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
כתוב "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. כתיבת טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה!

בשאלון זה 6 עמודים.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר, אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (24 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך וענה על שלוש מבין השאלות 1-4 (לכל שאלה – 8 נקודות).

במשפחת כהן ארבעה ילדים: נועה בת ה-12, שירי בת ה-4, אריאל בן השנתיים, ודויד התינוק, בן 7 חודשים. המשפחה מתארגנת לביקור של יומיים אצל סבא וסבתא. חברותיה של נועה קבעו להיפגש בפיצרייה שליד הבית כדי לחגוג יום הולדת לאחת מהן. הוריה של נועה הסבירו לה שלא תוכל להשתתף במפגש בגלל הביקור המשפחתי. נועה נכנסה לחדרה עם דמעות בעיניים ומאוכזבת שלא תוכל להיות עם חברותיה. בזמן ההתארגנות ליציאה מהבית, שירי משחקת עם דויד. היא מחביאה מתחת לכרית חפצים שהוא אוהב, ודויד מתבונן בשירי ועוקב בעיניו אחרי המקום שבו היא מחביאה אותם. במהלך המשחק נפלה קוביה על ידו של דויד, והוא פורץ בבכי. שירי מחבקת אותו ושואלת: "מה כואב לך חמוד?"; היא מבינה שהוא במצוקה ומנסה לעזור לו. שירי מגישה לדויד את הבובה האהובה שלה, ודויד נרגע. אימא מארגנת את התיקים, ומזכירה שחשוב לקחת את המוצץ ואת דובי רובי – הדובון של אריאל, שישן איתו במיטתו.

שאלה 1

ציין באיזה שלב התפתחותי, על-פי אריקסון, נמצאת נועה. תאר מאפיין אחד של השלב, והסבר על-פיו את התנהגותה של נועה.

שאלה 2

ציין, על-פי פיאז'ה, את מאפיין החשיבה שבא לידי ביטוי בהתנהגותו של דויד, והסבר אותו.

שאלה 3

הסבר, על-פי ויניקוט, איזה תפקיד ממלא הדובון של אריאל.

שאלה 4

בקטע באות לידי ביטוי התנהגויות של אמפתיה ואלטרואיזם. הסבר **אחת** מההתנהגויות האלה, והבא לה דוגמה מן הקטע.

פרק שני (64 נקודות)

ענה על שמונה מבין השאלות 5-14 (לכל שאלה – 8 נקודות).

שאלה 5

יובל לא אוהב לטעום מאכלים חדשים.
כאשר יובל מרכיב פאזל, הוא מקפיד להשלים אותו גם כאשר יש רעש בסביבה.
ציין והדגם מתוך הפתיח לשאלה את **שני** מאפייני המזג שבאים לידי ביטוי בהתנהגותו של יובל.

שאלה 6

לפניך ארבעה היגדים המתארים שינויים התפתחותיים. לגבי כל היגד, קבע מהו סוג השינוי ההתפתחותי.

- א. אבא של יהונתן נוהג למדוד את גובהו של יהונתן בכל שבוע; השבוע יהונתן גבה ב־2 סנטימטרים.
- ב. יעל הצטרפה לחוג מוזיקה בבית הספר. במסגרת החוג, יעל לומדת לנגן בפסנתר.
- ג. אורי בן השנה וחודשיים ביקר עם אימו במרפאה להתפתחות הילד. האחות במרפאה בדקה כמה מילים חדשות אורי יודע לומר.
- ד. אסתי למדה לרכוב על אופניים.

שאלה 7

ציין את **שלוש** רמות המודעות על־פי פרויד, והסבר **שתיים** מהן.

שאלה 8

תאר, על־פי פיאז'ה, כיצד אדם חוזר לשיווי-משקל קוגנטיבי כשהוא נתקל בגירוי חדש.

שאלה 9

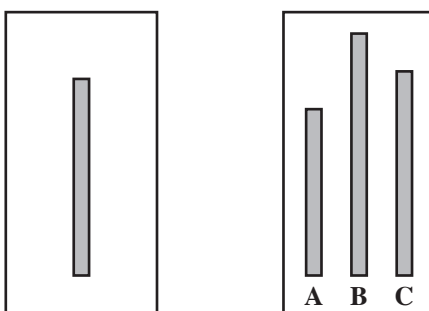
בכל בוקר מנהלת בית הספר מברכת כל תלמיד באופן אישי בברכת בוקר טוב ושואלת לשלומו. בית הספר גם מספק ארוחה חמה לכלל התלמידים בימים שבהם יום הלימודים ארוך.
ציין והדגם מתוך הפתיח לשאלה אילו **שני** צרכים, על־פי מאסלו, מספק בית הספר לתלמידים.

שאלה 10

פנינה, המורה לאנגלית, משלבת במהלך השיעור דיונים ושיח פתוח עם תלמידיה ומשמיעה להם קטעי האזנה מוקלטים. ציין מהם דפוסי התקשורת שבהם משתמשת המורה פנינה, והסבר כל אחד מהם.

שאלה 11

באיור שלפניך נראים שני לוחות ששימשו בניסוי חברתי. ציין את ההתנהגות שהניסוי החברתי ביקש לבדוק, ותאר את מהלך הניסוי.

איור לשאלה 11

שאלה 12

הסבר מהו הקונפליקט "חריצות לעומת נחיתות", על-פי התיאוריה של אריקסון.

שאלה 13

לאיילה בת ה-5 נולדה אחות קטנה. איילה קיבלה את אחותה בשמחה רבה - היא עוזרת להוריה לטפל בתינוקת, מחבקת אותה המון ומספרת לכולם כמה היא אוהבת את אחותה הקטנה. ערב אחד איילה בכתה ואמרה לאימא: "את כבר לא אוהבת אותי יותר, בגלל התינוקת!"

הסבר, על-פי פרויד, מהו מנגנון הגנה. ציין והסבר **אחד** ממנגנוני ההגנה המשמשים את איילה.

שאלה 14

להלן מסקנה ממחקר:

"ילדים שגדלו ללא דמות של מטפלת קבועה, שדאגה למתן תשומת לב וחום, נפגעו בכל תחומי ההתפתחות, וגדלו להיות מבוגרים הסובלים מקשיים רגשיים".

תאר **אחד** מן המחקרים שנעשו על 'ילדי מוסדות' אשר תומך במסקנה זו.

פרק שלישי (12 נקודות)

ענה על כל השאלות 15-18 בתשובון שבועמוד 19 במחברת הבחינה שלך (לכל שאלה – 3 נקודות).
לכל שאלה ארבע תשובות, אך רק אחת מהן נכונה. סמן X במשבצת שמתחת לאות המציינת את התשובה
שבחרת. שים לב, עליך לסמן את תשובותיך ליד השאלות 15-18.

שאלה 15

דניאלה בת ה־7 חודשים נכנסה למעון חדש. דניאלה מראה סימנים של חרדה מפני המטפלות החדשות. מהי היכולת
הקוגניטיבית שרכשה דניאלה אשר גורמת לה להראות סימנים של חרדה?

- א. יכולת ייצוג סמלי
- ב. יכולת הבחנה
- ג. יכולת חשיבה ריכוזית
- ד. יכולת קביעות אובייקט

שאלה 16

דנה והדס הן תאומות זהות. דנה החלה לרכוב על אופניים, כ־6 שבועות לפני הדס. הדס לא ידעה כלל לרכוב על אופניים
וביקשה מהוריה שילמדו גם אותה. אחרי שבועיים הדס ידעה לרכוב טוב יותר מדנה. אחרי שבוע נוסף, איכות הרכיבה של
שתיהן הייתה שווה. על־פי המחקר של גזל ותומפסון, מה ניתן להוכיח מתוך מקרה זה?

- א. את עוצמת ההשפעה של תהליכי חשיבה על תהליכי למידה
- ב. את עוצמת ההשפעה של תהליכי בשילה על תהליכי למידה
- ג. את עוצמת ההשפעה של תהליכי למידה על תהליכי בשילה
- ד. את עוצמת ההשפעה של תהליכי למידה על תהליכי חשיבה

שאלה 17

דנה סיפרה לסבתא בהתלהבות: "בגן החדש שלי יש הרבה חלונים".
מה יכולה להיות הסיבה לטעות הלשונית של דנה?

- א. הדיבור של דנה הוא דיבור אגוצנטרי.
- ב. לדנה אין יכולת ליישם את כללי התחביר.
- ג. דנה נמצאת בשלב הדקדוקי המוקדם.
- ד. דנה נמצאת בשלב הדקדוקי המאוחר.

שאלה 18

אבא של מיכאל פוטר מעבודתו. על-פי התיאוריה האקולוגית של ברונפנברגר, מהן **כל המערכות** האקולוגיות בהתפתחותו של מיכאל שיושפעו מפיטורי האב?

- א. מיקרוסיסטם, מאזוסיסטם
- ב. אקזוסיסטם, מאקרוסיסטם
- ג. מיקרוסיסטם, מאזוסיסטם, אקזוסיסטם
- ד. מאקרוסיסטם, אקזוסיסטם, מאזוסיסטם

בהצלחה!